

LUND UNIVERSITY

Vad händer i Svensk Dagfjärilsövervakning och Pollinatörsövervakningen under 2024

Pettersson, Lars B.

Published in:
Fjärilar i Norr

2024

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Pettersson, L. B. (2024). Vad händer i Svensk Dagfjärilsövervakning och Pollinatörsövervakningen under 2024. *Fjärilar i Norr*, 4(1), 26-29.

Total number of authors:
1

Creative Commons License:
CC BY

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Vad händer i Svensk Dagfjärilsövervakning och Pollinatörsövervakningen under 2024

Lars B. Pettersson, Svensk Dagfjärilsövervakning

Nu närmar sig snart en ny fjärilssäsong och de första dagfjärilarna är redan på gång. Jag såg själv min första nässelfjäril igår, men redan tidigare i februari–mars började det dyka upp bilder på dagfjärilar som tittade fram lite här och var i landet. Jobbmässigt, här i Lund, har året börjat med rapporter för biogeografiska uppföljningen och arbete med årsrapporten för fjärilsövervakningen för 2023 men det har även hunnits med föredrag på tre platser i Jämtland-Härjedalen, väldigt kul med det intresse som finns uppe i norr! Vi hoppas att det ska kunna bli en dagfjärilskurs i Jämtland-Härjedalen under 2024. Komma-igång-kurser för fjärilsintresserade brukar hållas regelbundet bland annat i Västergötland och något liknande i Jämtland vore väldigt trevligt!

Nattfjärilar – nya fällor, förbättrade appar och kanske något för EU-PoMS

För nattfjärilarnas del är det säsong större delen av året. Nu börjar det hända saker snabbt när vi närmar oss tiden när sälgflyn och andra arter som drar nytta av sälgens blomning börjar komma igång. Här i

Lund har vi under 2023 testat lite nya sätt att räkna nattfjärilar och mer info kommer komma i nyhetsbrevet från Svensk Dagfjärilsövervakning under året. Det är inte bara de holländska LED-hinkarna som jag skrev om här i fjol som vi testar, utan även ljusfällor som registrerar nattens besökare kontinuerligt. Det är flera forskargrupper som jobbar aktivt med att automatisera nattfjärilsinventerandet. Först ut var en grupp i Danmark och deras design har nu vidareutvecklats vid *Centre for Ecology and Hydrology* i Storbritannien. Fällan kallas AMI-trap (*Automated Monitoring of Insects*, Figur 1) och det går att läsa om den på denna länk <https://bit.ly/ami-trap>. De är inte så automatiska att de artbestämmer i fällan (än så länge) men arbete är på gång med att koppla bilderna från fällorna till AI-verktyg liknande *Artsoraklet*, *ObsIdentify*, *Google Lens* m.fl. Redan nu kan de här verktygen hjälpa oss med bilder från LED-hinkar m.m. och de blir bara bättre efter hand. Observationerna av nattfjärilar i pilotprojektet SPRING hjälptes mycket av AI-verktyg och resultaten har faktiskt blivit så bra att det diskuteras

att börja övervaka nattfjärilar inom framtida pollinatörsövervakning. Mer om AMI-traps och andra nya sätt att inventera nattfjärilar och andra insekter kan du läsa om i van Klink m.fl. (2022).

EU-PoMS, resultat från SPRING och något om färgskålar och transekter

Resultaten från pilotprojektet SPRING

<https://www.ufz.de/spring-pollination/> där bland annat Mierkenes längs Silvervägen inventerats, lämnades som en rapport till uppdragsgivarna i EU den sista januari 2024. Rapporten granskas nu och kommer ges möjlighet att omarbetas där så behövs. Så snart den släpps kommer vi dela den via <https://dagfjarilar.lu.se> och skicka meddelande till alla som deltagit. Redan nu har SPRING sammanställt data som noterats på varje lokal (ett mindre antal saknas) och vi har länkat till observationerna på den här sidan <https://www.dagfjarilar.lu.se/lar-dig-mer/pollinatorer>. Länkarna kan komma att ändras men i skrivande stund så finns länkar till data från 38 av 49 lokaler. Ett spännande resultat från SPRING som nog kommer påverka hur framtida europeiska pollinatörsövervakning, EU-PoMS, kan

komma att se ut är att färgskålefällor troligen inte kommer ingå i den framtida grundläggande inventeringen, kallad MVS, *Minimum Viable Scheme*. De kommer istället förmodligen bli ett möjligt komplement i EU-PoMS (liknande Blombesöksräkning). Anledningen till att färgskålefällor väntas utgå från MVS är resultaten från färgskåle- och transektinventeringarna inom SPRING visar att färgskålarna över-skattar pollinatörstätheter vid låg blomförekomst och underskattar tätheterna vid hög blomförekomst. Att färgskålar lockar starkt i till exempel fjällen när det är låga blom-tätheter är känt, men att de även underskattar när det finns mycket blommor innebär ett stort problem. Det betyder att färgskålefällor bara ger en riktig bild av pollinatörstätheter i ett ganska smalt intervall av blomförekomster. Transekter gav generellt en bättre bild av hur många pollinatörer det fanns i ett område. Det här innebär inte att färgskålar kommer plockas bort som metod – de är fortfarande bra för att inventera vilka arter som finns i ett område – men i den grundläggande inventeringen kommer transekter troligen vara den metod som används. Som en bonus får man att man inte längre behöver vänta 6 timmar eller längre på att färgskålarna ska ha fångat klart.

Figur 1. AMI-fälla och ett C-tecknat jordfly (*Xestia c-nigrum*) som filmats av fällan

Var finns lokalerna i Norrland 2024?

Hur ser säsongen 2024 ut? Vi vet att jämna år är bra för några av de lite ovanligare dagfjärilarna i norra Sverige, till exempel Disas gräsfjäril och fjällsilversmygare, och att det därför finns goda möjligheter att hitta dem längs slingor och på punktlokaler just i år. Den lovande säsongen gör att det kan vara spännande att besöka kända lokaler som man inventerar men också att leta nya platser där kanske ingen någonsin räknat fjärilar. Särskilt myr- och mossmarker är mindre väl kända och där finns mycket att upptäcka. Men vilka delar av Norrland är bäst täckta och var kan det finnas luckor? För att se lite

närmare var det finns lokaler inom Svensk Dagfjärilsövervakning i Norrland och var det finns platser att utforska så gjorde jag en kartöversikt (Figur 2, se även <https://bit.ly/norrlands-lokaler>). Översikten har även med de dagfjärilslokaler som görs inom den Biogeografiska uppföljningen av fjärilar. Valet av rutnät var det som finns i Van Swaay m.fl. (2022)

snarare än det vanliga 25 × 25 km-rutorna för att bättre spegla hur täckningen är här jämfört med andra delar av Europa. Rutorna är skuggade där det finns minst en lokal inom de båda övervakningarna. Om du klickar in i kartan på dator eller mobilen kommer du kunna se i detalj vilka platser de tomma rutorna innebär. Just nu finns det lokaler i 75 av de 162 rutor (46%) som omfattar minst någon del land inom Norrland. Många av rutorna är svårtillgängliga – långt ut i kustbandet eller i fjällens gränstrakter mot Norge – men en hel del finns närmre än man kanske tror. Kan det kanske bli så att vi når 50–60% av rutorna denna säsong? Jag ska i alla fall för söka leta rätt på en och annan obesökt ruta i sommar. Vi kanske ses.

Figur 2. Karta över dagfjärilslokaler i Norrland inom Svensk Dagfjärilsövervakning och Biogeografisk uppföljning av fjärilar. Mörka fält är platser där det finns minst en lokal registrerad inom rutan. En interaktiv version av kartan finns på <https://bit.ly/norrlandslokaler>. Fjärilsövervakningens lokaler finns på <https://www.dagfjarilar.lu.se/lokaler>.

Källor

- van Klink m.fl. 2022. Emerging technologies revolutionise insect ecology and monitoring. *Trends Ecol. Evol.* 37, 872–885. <https://doi.org/10.1016/j.tree.2022.06.001>
- Van Swaay m.fl. 2022. European Grassland Butterfly Indicator 1990-2020 Technical report. Butterfly Conservation Europe & SPRING/eBMS (www.butterfly-monitoring.net) & Vlinderstichting report VS2022.039. <https://bit.ly/grassland-indicator>